

En skrivelse från Sveriges Lärare Åstorp

Sveriges Lärare hoppas att arbetet med nästa budget kommer igång bra. I er omvärldsbevakning ingår förstås regeringens olika inspel kring lärares arbetstid, läroplan, betyg mm, dessutom pågår en avtalsrörelse vars utfall är okänt. Som ett komplement till ovan nämnda och övriga inspel kommer här våra synpunkter och förslag på satsningar och åtgärder.

Stärk fritidshemmet – endast 34% är behöriga lärare i fritidshem i Åstorps kommun

Fritidshemmet har stor potential att bidra till elevernas utveckling och lärande, men i Åstorp saknas förutsättningar. Fritidshemmet undervisning är komplext, ändå är endast 34 % av personalen behöriga, planeringstiden är otillräcklig och lokalerna undermåliga. För att fritidshemmet ska kunna nå sin fulla potential måste dessa brister åtgärdas.

Lokaler anpassade för fritidshemmets verksamhet

Många fritidshem i Åstorp saknar egna, anpassade lokaler och bedrivs istället i klassrum, vilket skapar stress och begränsar undervisningens kvalitet. Forskning visar att detta ökar ljudnivån och minskar möjligheterna till långsiktigt arbete. Brist på utrymmen för lek, rörelse och vila bidrar till otrygghet och att konflikter ökar. Brister som personalen i Åstorp vittnar om.

Mer planeringstid

Fritidshemmets undervisning kräver planering och utvärdering. En behörig lärare i fritidshem bör ha minst 8 timmar planeringstid per vecka för att klara av uppdraget, något som ges i andra kommuner. Dessutom behövs ställtid i schemat för att personalen ska kunna hantera övergångar mellan skola och fritids och tid för- och efterarbete.

Fler behöriga lärare

Bara 34 % av fritidspersonalen i Åstorp är behöriga. Enligt Skolverket kan ingen undervisning i fritids bedrivas utan en behörig lärare. På en del fritidshem i Åstorp ansvarar en lärare i fritidshem för upp till 54 elever – en ohållbar situation. Kommunen måste sätta ett maxtak.

Säkra stöd för elever i behov av särskilt stöd

Elever med stöd av elevresurser under skoldagen förlorar ofta detta på fritids, trots att behoven kvarstår. Detta skapar otrygghet för eleven och elevgruppen och försämrar deras möjligheter till utveckling. Samma stöd måste följa eleven hela dagen. Fritidshemmen behöver en ökad samverkan med EHT och övriga skolan. Genom att satsa på lokaler, planeringstid, behörig personal och det specialpedagogiska

arbetet kan Åstorp stärka fritidshemmet och skapa en trygg och lärorik miljö som alla elever har rätt till.

Förskolans barngrupper och arbetsbelastning för lärarna i förskolan

I en rapport från Sveriges Lärare konstateras att åtta av tio lärare i förskolan arbetar i grupper som överstiger Skolverkets riktlinjer, vilket påverkar barnens trygghet, lärande och språkutveckling. Samtidigt har lärarna i förskolan planeringstid som inte räcker till för planering, dokumentation och allt annat som ska göras vid sidan om arbetet i barngruppen. Forskning som Rosenqvist (2014 ss, 49-53, 86) bedrivit framhåller att stora barngrupper leder till svårigheter med att tillgodose varje barns behov. Det visar även på att det blir svårt för barnen att få inflytande och sin vilja hörd. I en annan studie som Alvestad et al. (2013, s. 8-9) bedrivit visar resultaten att det i större barngrupper är svårare för vuxna på förskolan att fokusera på varje enskilt barn. De får mindre tid till att möta varje barn och deras behov, vilket beskrivs som känslan av att allt bara går ut på att klara dagen. Skolverket (2003, s. 81) framlägger i en rapport att förskollärares upplevelser av att barngruppens storlek i hög grad påverkar kvaliteten i förskolan.

Sveriges Lärare arbetar centralt för ett maxtak på tolv barn per grupp för åldrarna 1-3 år, samt högst tre barn per heltidsanställd. Maxtak för femton barn per grupp för åldrarna 4-5 år, samt högst fem barn per heltidsanställd. Vi jobbar också för en minimibemanning av legitimerade lärare i förskolan.

Förhoppningsvis levererar SKR i den här riktningen i vårt nya avtal. Det vore ju synd om lagstiftning är vägen för framgång i detta. Är det inte den svenska modellen som vi ska värna? En självklarhet för många men i så fall är det dags för kommunen att agera i rätt riktning, alltså den som ger bättre arbetsmiljö och arbetsbelastning.

Elevernas rätt till bra läromedel för optimal kunskapsutveckling

Att barn och ungas förmåga att läsa och ta till sig det de läser har blivit sämre är ingen nyhet. Vi behöver läsa mer i skolan, inte mindre. Samtidigt gör den ökade digitaliseringen att barn och unga möter de flesta texter de läser just i mobilen eller på datorn. I skolan ser vi att den digitala läsningen inte är gynnsam på samma sätt som den vanliga klassiska läsningen i böcker. Enligt en studie från 2023 (**Article:** Altamura, L., Vargas, C., & Salmerón, L. (2023). «Do New Forms of Reading Pay Off? A Meta-Analysis on the Relationship Between Leisure Digital Reading Habits and Text Comprehension») om barn och ungas läsförmåga visar resultatet på att tryckta böcker är bättre för läsförståelsen än att läsa digitalt.

I ett pressmeddelande från regeringen 240513 kan vi läsa följande: *“För att vända kunskapsresultaten i svensk skola behöver skolan gå tillbaka till grunderna, att öka tillgången till fysiska läroböcker är ett viktigt led i detta. Regeringen har nu fattat beslut om förordningsändringar som bland annat säkerställer att läroböcker används i undervisningen.”* Förtydligandet i skollagen trädde i kraft den förste juli 2024 och handlar alltså om att ställa krav på att det finns tryckta läroböcker och att det inte är tillräckligt med digitala alternativ. Ändringarna görs för att tillgodose att alla elever får rätt tillgång på läromedel och lärverktyg för att få den bästa kunskapsutvecklingen efter de mål som är

uppsatta i läroplanen. Inte minst den demokratiska aspekten att man måste vara en god läsare för att kunna delta i det offentliga rummet och ta till sig av samhällsinformation.

På till exempel Hyllinge skola saknas väldigt mycket uppdaterade läroböcker i flera ämnen och på flera stadier. Vilket också är en verklighet på flera andra av kommunens skolor. Alla läromedel som används behöver vara anpassade efter Lgr 22 för att undervisningen ska bli så bra som möjligt. Trots att allt i samhället har blivit dyrare kan vi inte se detta i vår läromedelsbudget. Hur kan det få vara så? Barns lärande kostar pengar och att en skola har tryckta, aktuella och bra läroböcker till alla elever i alla ämnen borde ju vara en självklarhet.

Öka budgetutrymmet

Bildningsförvaltningens olika verksamheter har länge haft en otillräcklig budget. Vi har en verksamhet där de ekonomiska styrningarna tycks grunda sig på förhållanden som rådde för ett bra tag sedan. Det räcker inte att säga att en elevgrupp i skolan om x antal elever på ett visst stadium genererar y kr resurs, utan att ta i beaktande alla de individuella avvikelser som krävs i dagens skola. Det är extra anpassningar, behov av speciallärare/pedagoger som ökar, lagkrav på studiestöd, dokumentationskrav mm mm. Satsningen på ökad elevpeng, nyss genomförd, var givetvis välkommen men räcker inte. Läget idag är att vi fortfarande ska acceptera och leva med att verksamhetens kvalitet tillåts vara sämre, p g a bristande resurser. Öka budgetutrymmet för bildningsnämndens verksamheter!

En friskvårdspeng som gör Åstorp attraktivare

Åstorps kommun vill inte sticka ut i sina ekonomiska åtaganden, vilket märks även i nivån på friskvårdspengar. När andra kommuner höjer så kan det hända att vår kommun höjer men då till ungefär den nivå andra kommuner hade innan. Helsingborg och Landskrona har ett friskvårdsbidrag på 3000:-/år. Höganäs, Klippan, Perstorp, Ängelholm, Örkelljunga och Svalöv betalar 2000:-/år.(Dagens Samhälle 3/1-25). Här tror Sveriges Lärare att ni kan bättre!

80-90-100 även i Åstorp

Flera fackförbund har genom åren velat se ett införande av 80-90-100 i Åstorp. Från början handlade det om att få in nya i arbetslivet och minska arbetslösheten men numera handlar det om att få medarbetare att jobba längre. Långvariga medarbetare som närmar sig pension är en viktig resurs i Åstorps kommun. De har en sedan länge väl inarbetad erfarenhet och kompetens som de genom att arbeta längre kan fortsätta att sprida i organisationen. Genom att erbjuda förmånligare villkor under de senaste åren innan pensionen får dessa medarbetare möjligheten att förlänga arbetslivet.

80-90-100-modellen innebär att äldre och mer långvariga medarbetare under vissa förutsättningar kan erbjudas att gå ner till 80 procent av sin ursprungliga arbetstid, få 90 procent av sin ursprungliga lön och 100 procents avsättning till tjänstepension. Modellen tillåter en mjukare övergång till pensioneringen och kompetensöverföring till arbetskamraterna kan ske under en längre period. Om andra, små och stora, kommuner har råd och möjlighet borde inte Åstorps kommun vara sämre. Ta reda på hur det är upplagt i till

exempel Klippan, Lund, Helsingborg, Hörby eller Kristianstad. Även här tror Sveriges Lärare att Åstorps kommun kan!

Reallöneökning och gamla synder

I lönerevisionen för två år sedan utgick man, som vanlig, från "industrimärket" som då var drygt 7 % på två år. Att det var den nivån som Åstorps kommun skulle sträva mot var för oss en självklarhet. Det första årets nivå var så på 2,8 % för Sveriges Lärare i Åstorp. Då plötsligt finns inga märken mer utan man lägger sig på HÖK 24:s lägsta nivå på 3,3%, vilket ledde till att våra medlemmar hamnade mer än dryga procenten under "industrimärket" utifrån tvåårsperspektivet. Inte speciellt snyggt agerande.

En trygg arbetsplats

Den fruktansvärda händelsen i Örebro har aktualiserat säkerhetstänkandet även i Åstorps kommun, vilket givetvis är mycket bra. I budgeten måste det finnas utrymme för satsningar kring detta. Möjligheter att ha låsta arbetsplatser är en åtgärd. På flera skolor och förskolor kan man idag, i princip, bara kliva rakt in i. Möjligheter för kommunikation mellan personalen och cheferna vid allvarliga händelser måste säkras. Rutiner för utrymning finns sedan länge men planer och möjligheter till inrymning är det sämre med. Stora fönsterpartier, som ger ljus och utblick, ger tyvärr också ökad insyn och försämrar möjligheterna för säker inrymning. Utbyte av låssystem, uppköp av larmsystem av olika slag, kanske installation av gammal hederlig interntelefon eller inköp av tjänstetelefoner till alla medarbetare. Listan kan göras lång och det mesta kostar pengar.

Sammanfattning:

Sveriges Lärare Åstorp vill belysa de brister som påverkar kvaliteten inom bildningsförvaltningens olika verksamheter och föreslå nödvändiga åtgärder.

- **Otillräcklig budget och resursfördelning.**

Nuvarande budget bygger på gamla beräkningsmodeller och tar inte hänsyn till ökade krav på anpassningar, specialpedagogiskt stöd och behov av aktuella läroböcker. Trots en höjning av elevpengen är resurserna fortfarande otillräckliga, vilket påverkar kvaliteten negativt.

- **Förskolan – Bemanning och planeringstid**

Åtta av tio förskollärare arbetar i grupper som överskrider Skolverkets riktlinjer, vilket hotar barnens trygghet och utveckling. Sveriges Lärare kräver maxtak på barngrupper och en minimibemanning av legitimerade lärare för att säkerställa kvalitet och arbetsmiljö.

- **Fritidshemmen – Bristande resurser och personal**

Bristerna hotar undervisningens kvalitet och försämrar arbetsmiljön i fritidshemmet. Obehöriga personal, stora elevgrupper, avsaknad av egna lokaler, minimal planeringstid och otillräcklig stöd för elever behöver åtgärdas.

Attraktiva arbetsvillkor och långsiktiga lösningar

- **Friskvårdsbidraget** bör höjas i nivå med andra kommuner.
- **80-90-100-modellen** bör införas för att möjliggöra längre arbetsliv och kompetensöverföring.
- **Lönerevisionen** måste säkerställa reallöneökningar i linje med industrimärket.
- **Säkerheten/tryggheten** kostar också och måste prioriteras.

Genom att satsa på rätt resurser menar vi i Sveriges lärare att Åstorps kommun kan stärka kvaliteten i skolan, förskolan och fritidshemmen – något både barn, elever och personal förtjänar. Långsiktigt är detta en satsning som kommer stärka våra framtida invånare i kommunen. Detta gör även att Åstorp blir en attraktiv arbetsplats!

2025-03-04

Styrelsen för Sveriges Lärare Åstorp